

PARTIJ VOOR DE DIEREN

HAARLEM

NATUURLIJK

Inleiding

Prettig wonen. Schone lucht inademen. Jezelf kunnen zijn.
Voor mij is dat heel natuurlijk. Ik wil het allerbeste voor Haarlem,
Spaarndam en al haar inwoners, mens én dier.
Laat me je meenemen in ons programma.

De Partij voor de Dieren durft belangrijke keuzes te maken. En dat is hard nodig! Wij willen klimaatverandering tegengaan. Wij willen de natuur weer laten groeien en bloeien. Wij willen dat iedereen een goed en rechtvaardig leven kan hebben. Ook de dieren. De Partij voor de Dieren zet alles op alles om te zorgen voor een beter leven voor iedereen hier in Haarlem en Spaarndam. Nu en in de toekomst.

De Partij voor de Dieren is de enige politieke partij die welzijn boven welvaart plaatst. Wij willen dat iedereen een fijne woning, gezond voedsel en een prettig leven heeft. We komen op voor datgene dat niet voor zichzelf kan opkomen: de natuur, de dieren en alle mensen die het nodig hebben.

In onze eerste periode in de raad hebben wij vanuit de oppositie met slechts twee zetels veel successen behaald. Op ons initiatief is de noodtoestand voor de biodiversiteit uitgeroepen. In vervolg daarop wordt het groen in Haarlem nu ecologisch beheerd. Dat is goed voor de bodem, insecten, amfibieën, reptielen en vogels. Maar ondanks allerlei groenbeleid worden in Haarlem nog steeds veel bomen gekapt en neemt het groen niet of nauwelijks toe. Haarlem is nog steeds de meest versteende stad van Nederland en dat wil de Partij voor de Dieren veranderen. Zo willen we een langgerekt park gaan maken van de Schoterbrug tot aan het Spaarnepark en een groene singel rond het centrum. We willen 15000 extra bomen planten, niet alleen op deze plekken maar ook door minder auto's op straat te parkeren en de aanleg van nieuwe stadsbosjes. Want zowel dieren als mensen zijn gebaat bij een groene, gezonde stad. In dit verkiezingsprogramma lees je veel voorstellen over hoe we dat gaan bereiken. De Partij voor de Dieren is dé donkergroene aanjager van Haarlem en zet zich in om Haarlem leefbaar te houden voor ál haar bewoners.

Ons programma biedt houvast en hoop. Voor iedereen die weet dat het anders kan. Voor iedereen die ziet wat er nodig is, maar geen gehoor krijgt. Voor iedereen die verder kijkt dan het eigenbelang. Wij staan samen voor solidariteit, rechtvaardigheid en medemenselijkheid. Wij zijn er voor alles wat leeft.

Onze speerpunten in Haarlem:

- Geen dierenleed, wel dierenrechten: er komt een einde aan de jacht in Haarlem
- Minder vervuiling, meer natuur: bestaande bomen beter beschermen, een nieuw stadspark en 15.000 nieuwe bomen
- Minder uitsluiten, meer samenleven: iedereen kan zichzelf zijn. Geweld, discriminatie en racisme wordt hard aangepakt. We voegen woningen toe en versterken gemeenschappen.

Het is tijd dat Haarlem weer voor iedereen een prettige plek wordt om te wonen. En als u mij vraagt of wij de oplossingen hebben, kan ik eigenlijk maar één ding zeggen: **Natuurlijk.**

Jacqueline van den Broek
Haarlem

1

EEN LEEFBARE AARDE

Klimaat, biodiversiteit en energie

We leven op een prachtige planeet die ons alles biedt wat we nodig hebben. Toch maken vervuiling, natuurvernietiging en gifgebruik de Aarde steeds onleefbaarder voor mens en dier. We staan voor een klimaat- en natuurcrisis die we nú moeten en kunnen stoppen.

In Haarlem werken we samen met inwoners, organisaties en ondernemers aan meer natuur, gezonde lucht, schoon water en veilige, schone wijken. De grootste vervuilers laten we meer betalen, terwijl we mensen met een lager inkomen helpen om duurzamere keuzes te maken. Energiebesparing staat daarbij voorop, aangevuld met manieren om energie duurzaam op te wekken.

Zo bouwen we samen aan een groene, eerlijke en sociale toekomst, voor álle inwoners van Haarlem!

- Haarlem heeft de klimaatcrisis en de noodtoestand voor de biodiversiteit uitgeroepen. Daarbij horen ambitieuze plannen met een scherpe toekomstvisie en bijbehorend budget.
- De stem van omwonenden en de belangen van natuur, dieren, biodiversiteit en het klimaat worden stevig verankerd bij nieuwe projecten.
- De gemeente gaat bestaande bomen beter beschermen en plant daarnaast 15.000 extra bomen om langdurig CO₂ op te vangen.
- Zonnepanelen en groen worden de standaard op daken, gevels, geluidswallen en boven parkeerplaatsen. Er komen geen zonneparken in de natuur, dus ook geen zonnepanelen op de Schouwbroekerplas.
- We zetten vol in op energiebesparing. Wat je niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken. In 2030 gebruiken huishoudens, bedrijven en organisaties in Haarlem ten minste 65% minder energie dan in peiljaar 1990.
- We gaan lokaal opgewekte energie opslaan in buurtbatterijen. Deze energie wordt lokaal eerlijk verdeeld.
- Veel inwoners hebben moeite om hun energierekening te betalen. Deze inwoners krijgen extra ondersteuning van de gemeente om hun woning te verduurzamen.
- Alle nieuwe panden worden energiepositief: ze wekken meer energie op dan ze gebruiken. We helpen VvE's (Verenigingen van Eigenaren) om te verduurzamen.
- Voor bouw- en klimaatplannen voeren we zo vroeg mogelijk een natuurtoets uit om kansen te benutten en bedreigingen voor planten en dieren te voorkomen.
- Met het ondertekenen van en uitvoering geven aan de Plant Based Treaty, zetten we in op een plantaardig landbouw- en voedselsysteem, en dragen we bij aan het bestrijden van de klimaatcrisis.

2

DIEREN ZIJN ONZE MEDEBEWONERS

Dierenrechten en dierenwelzijn

In Haarlem leven meer dieren dan mensen, maar bij nieuwe plannen worden ze vaak vergeten. Dieren hebben ook recht op een fijne plek, om zich natuurlijk te kunnen gedragen en met respect behandeld te worden.

Daarom wil de Partij voor de Dieren een wethouder voor Dierenrechten en Dierenwelzijn. Haarlem gaat álle dieren beter beschermen: huisdieren, landbouwdieren en ook wilde dieren die ziek worden of gewond raken. Er is geen plaats in Haarlem voor de vee-industrie en het gebruiken of doden van dieren voor vermaak, traditie of mode. Zo geven we ook de dieren in Haarlem eindelijk de stem die ze verdienen.

- In Haarlem worden nog steeds ganzen uit de lucht geschoten, tot weezin van veel bewoners. Haarlem verbiedt alle jacht door de hele gemeente. Om illegale jacht en stroperij aan te pakken, worden de regels streng gehandhaafd.
- Vissen ervaren pijn en stress als ze worden gevangen met een hengel. We stoppen zo snel als mogelijk met hengelen in Haarlem.
- Afval trekt dieren aan. De gemeente pakt zwerfafval aan, samen met bewoners. Zo blijven de populaties van muizen en ratten klein en hoeven we ze niet te doden.
- We vormen Artisklas om van een dierentuin naar een centrum dat zich richt op vrij levende dieren en op educatie over biodiversiteit. Haarlem geeft geen vergunningen voor nieuwe dierentuinen.
- Er komen geen nieuwe herten in het hertenkamp in de Haarlemmerhout, want herten kunnen hier hun natuurlijke gedrag niet vertonen.
- Haarlem stelt hoge eisen aan het welzijn van dieren op kinderboerderijen. Ze gaan voldoen aan het Kinderboerderijen Besluit en krijgen het keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen.
- Haarlem schaft de hondenbelasting af en zorgt voor voldoende veilige uitlaatplekken en losloopgebieden voor honden. Ook ondersteunt Haarlem mensen met een krappe beurs bij noodzakelijke dierenartskosten en initiatieven als een diervoedselbank en een huisdierenopvang.
- De gemeente let erop dat alle dieren die in een weide staan voldoende beschutting hebben en hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen.
- We verbinden en breiden leefgebieden van in het wild levende dieren uit, bijvoorbeeld door de aanleg van ecologische verbindingszones, ecoducten en veilige oversteekplaatsen, zoals amfibieëntunnels.
- Donkerte is schaars, maar belangrijk voor nachtdieren, zoals vleermuizen en uilen. Haarlem houdt daarom het licht zoveel mogelijk uit in parken en natuurgebieden. Waar noodzakelijk voor de sociale veiligheid is diervriendelijke verlichting de norm.
- Wilde bijen zijn een belangrijke graadmeter van de natuur. Ze zijn hard nodig voor de bestuiving van bloemen en gewassen. In het wild levende bijen hebben moeite voldoende voedsel te vinden door concurrentie van de honingbij. Daarom beperken we het houden van honingbijen.

3

KIES VOOR GROEN

Natuur en biodiversiteit

Natuur is van levensbelang. De mens neemt heel veel ruimte in door gebouwen, industrie en wegen. Hierdoor is er steeds minder ruimte voor dieren, planten en bomen in Haarlem.

Zonder natuur kunnen we niet leven. Daarom wil de Partij voor de Dieren meer bomen, struiken, bloemen en planten. Gifvrij en goed voor de biodiversiteit. Het moet weer gonzen van de bijen, vlinders en libellen. Bomenkap en onnodig maaien moet stoppen, de natuur moet de ruimte krijgen om te groeien en te bloeien.

Een groen Haarlem is de basis voor een gezonde, gelukkige en toekomstbestendige gemeente.

- Het behouden van en het goed zorgen voor bomen staat altijd voorop. We scherpen criteria voor kapvergunningen en de herplantplicht flink aan. Behoud van de ecologische waarde is het uitgangspunt. Het is onvoldoende om een volwassen boom door een jong sprietje te vervangen. Illegale kap wordt streng aangepakt.
- We zorgen voor meer natuur in en om Haarlem. We verbinden kleine en grote groengebieden met ecologische verbindingzones. Ook in en rond het water, bijvoorbeeld met natuuroevers en natuurinclusieve ecowalls bij kades. Haarlem plant inheemse bomen en struiken in de straten en legt speelnatuur voor kinderen aan.
- We beginnen met vergroening in de meest versteende wijken, zoals de Amsterdamse buurten, de Indische wijk, Transvaalbuurt en het centrum. De Nieuwegracht wordt een groene wandelpromenade met om het centrum een groene singel. Langs het Spaarne komt een langgerekt park, van de Schoterbrug tot aan het Spaarnepark!
- We bouwen niet in het groen, dus geen woontorens in het Van Leeuwenhoekpark en geen bebouwing in het Reinaldapark en bij de Put van Peet in de Zuiderpolder.
- Door ecologisch te beheren, kunnen insecten en vogels floreren. Dat betekent minder maaien en kiezen voor inheemse, gifvrije en klimaatbestendige biologische zaden, bloemen en planten, die bijdragen aan de lokale biodiversiteit.
- Haarlem geeft voorlichting aan inwoners en bedrijven over het vermijden van gifgebruik. Hierbij geeft de gemeente natuurlijk zelf het goede voorbeeld.
- De natuur verdient een stem en een eigen plek aan de onderhandelingstafel. We wijzen een expert aan die kan optreden als voogd van de natuur.
- Alle zinloze verharding, zoals bij de Grote Markt, de Spaarndamseweg, het Californiëplein, het Houtplein en het Stationsplein wordt vervangen door biodivers inheems groen. We verzetten ons tegen de komst van de beachvolleybalvelden in de biodiverse tuinen in het Spaarnepark.
- De gemeente wordt eetbaar: er komen meer voedselbossen en moes- en pluktuinen, en er komt meer plantaardige gemeenschapslandbouw door de hele stad.
- Water doet leven. We verbeteren de waterkwaliteit en dragen zo bij aan het halen van de Kaderrichtlijn Water.

4

DE ECONOMIE IN EVENWICHT

Economie, werk, inkomen en bestaanszekerheid

Economische groei is niet de oplossing, maar juist het probleem. Het is nú tijd voor een ander economisch systeem. Geld verdienen ten koste van dieren, natuur en andere mensen moet stoppen. De Partij voor de Dieren kiest voor een schone, eerlijke, duurzame en lokale economie voor alle mensen én dieren waarmee we samenleven.

We kiezen voor een circulaire economie waarin ecocide (schade aan de natuur) en milieuvervuiling worden gestopt. Waar we zuinig omgaan met grondstoffen. We stappen over van een wegwerpeconomie naar een kringlooeconomie, zonder afval! Dus voor vervuilende bedrijven en reclames is geen ruimte meer in Haarlem.

In Haarlem gaan we voor welzijn boven winst, en een economie binnen de grenzen van onze planeet.

- Haarlem wordt afvalvrij: we hergebruiken alle grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk. We halveren het gebruik van nieuwe grondstoffen en ontwikkelen het Actieprogramma Circulaire Economie verder door om zo snel mogelijk gesloten kringlopen te krijgen. De upcyclewagen komt in alle buurten.
- De gemeente zorgt via een matchingsysteem en een materialenhub dat bouwmaterialen bij sloop en renovatie hergebruikt worden, bij voorkeur in de eigen regio. Vestigings- en vergunningsvoorwaarden worden aangescherpt: nieuwbouw en verbouw van bedrijfspanden moeten circulair en zoveel mogelijk biobased zijn volgens de laatste technische standaarden.
- Reclame stimuleert vaak gedrag dat leidt tot ongezonde en niet duurzame keuzes. Totdat de volledige stop van reclame in de openbare ruimte gerealiseerd is, verdwijnen reclames voor dierlijke producten, fossiele reclames en gok- en alcoholreclames.
- Dieren zijn geen vermaak. We willen geen evenementen met dieren en ontmoedigen dit door onder andere een vergunningsplicht en strenge dierenwelzijnseisen. Zodra het wettelijk mogelijk is, komt er een verbod op evenementen met dieren.
- Het Bloemencorso is het visitekaartje van de bloembollensector. In deze sector wordt nog steeds veel gif gebruikt dat schadelijk is voor mens, dier en natuur. Het Bloemencorso wordt zo snel mogelijk gifvrij en biologisch.

5

WONEN IS EEN BASISRECHT

Wonen en bouwen

Een goede woning is een basisrecht voor iedereen. De huidige wooncrisis is het gevolg van jarenlange verkeerde politieke keuzes. De Partij voor de Dieren wil het tekort aan woningen duurzaam oplossen. Haarlem volbouwen is niet de oplossing; dat maakt de gemeente onleefbaar. Wij willen de beschikbare ruimte en woningen eerlijk en betaalbaar verdelen.

We maken ruimte voor extra woningen elders in Nederland door de vee-industrie te laten krimpen. Die neemt nu de helft van ons land in beslag. Juist op die plekken kunnen we nieuwe woningen bouwen en natuur aanleggen. In Haarlem voegen we woningen toe op een slimme manier, in balans met de natuur in de stad. Woningen die betaalbaar zijn en voor iedereen: starters, doorstromers, senioren, alleenwonenden of mensen in alternatieve woonvormen. De woningen die we bouwen zijn klimaatneutraal, circulair en natuurinclusief.

- We bouwen nieuwe woningen volgens de woonladder, waarbij we vooral inzetten op transformatie van bestaande gebouwen en het verdichten door hoogbouw waar dat passend kan in de omgeving.
- Wonen in de Waarderpolder maken we mogelijk (daar waar de bedrijvigheid dat toestaat). We onderzoeken dat in eerste instantie bij de Hendrik Figeekade.
- Er komen meer betaalbare woningen: minimaal 40% van de nieuwe woningen is sociale huur. Er komt betaalbare middenhuur tot €1000. De gemeente stuurt op gemengde wijken met mensen uit verschillende leeftijdsgroepen, inkomensgroepen, en groepen met verschillende achtergronden en leefstijlen, en voorkomt verdringing en gentrificatie in bijvoorbeeld Schalkwijk. We zetten ons in voor coöperatieve woonvormen.
- We gaan sneller en beter isoleren met gezonde, plantaardige en veilige isolatiematerialen. Ook worden schimmelwoningen met voorrang aangepakt zodat deze op een natuurlijke manier definitief van hun ongezonde leefklimaat worden ontdaan.
- In verschillende wijken wordt gezorgd voor mensluwe zones. Deze bieden een rustige omgeving voor planten en dieren waar mensen in principe niet welkom zijn. Denk bijvoorbeeld aan de Schoterveenpolder, het afgesloten deel van Eindhovenout en de Meerplas. Zo blijft er ook voor dieren een toevluchtsplek in de stad.

6

INCLUSIEF, RECHTVAARDIG EN SOLIDAIR

Iedereen doet ertoe

De Partij voor de Dieren bouwt aan een samenleving waarin iedereen zich welkom en thuis voelt. In Haarlem is dat helaas niet altijd zo. Te veel mensen hebben het gevoel dat ze er niet bij horen. Vaak wordt de schuld van problemen bij een ander gelegd. Bij mensen en groepen die het toch al lastig hebben. Ze krijgen te maken met vooroordelen, uitsluiting en geweld; bijvoorbeeld vluchtelingen of transpersonen. Dat is onacceptabel!

Racisme en discriminatie - zichtbaar of onzichtbaar - hebben geen plek in Haarlem. De Partij voor de Dieren staat voor een inclusieve gemeente waarin alle Haarlemmers en Spaarndammers kunnen meedoen, ongeacht gender, leeftijd, achtergrond, seksuele voorkeur, financiële situatie, beperking, chronische ziekte of neurodivergentie. In Haarlem gaat de kern zijn: **‘Beslis niet over ons, maar met ons.’**

- Haarlem bestrijdt alle vormen van racisme en discriminatie, zoals antisemitisme, moslim-, homo-, transgenderhaat en validisme. Het Actieplan Preventie Discriminatie, met concrete doelen om racisme en discriminatie uit te bannen, wordt jaarlijks bijgesteld.
- De gemeente investeert in het tegengaan van (institutionele) discriminatie op scholen, bij sportverenigingen, in zorginstellingen, in kunst en cultuur, op de werkvloer, in religieuze kringen en binnen de eigen organisatie.
- Haarlem heeft onderzoek gedaan naar het eigen koloniale en slavernijverleden en een schuldbekentenis gedaan over haar rol in het slavernijverleden. Maar het gesprek met nazaten moet nog beginnen om tot volwaardige excuses te komen.
- Haarlem wordt een toiletvriendelijke stad. Veel mensen durven de deur niet uit, uit angst geen toilet te vinden. Er komt in verblijfsgebieden iedere 500 meter een gratis, openbaar, toegankelijk én schoon toilet.
- Haarlem biedt kleinschalige opvang aan vluchtelingen, verspreid over de gemeente, door afspraken te maken met het COA. Vluchtelingen worden opgevangen op een wijze die hen in staat stelt zich te ontplooiën en mee te doen in de samenleving, door middel van taalcursussen, sport, onderwijs, werk en goede zorg.

7

SCHOON VERKEER

Mobiliteit en bereikbaarheid

Onze gemeente wordt zoveel schoner, mooier en gezonder wanneer we ons anders gaan verplaatsen. Daarom willen wij rechtvaardige straten: de auto is niet langer de baas, we maken ruim baan voor voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer. Waar nu nog auto's geparkeerd staan, kan groen groeien en bloeien en kunnen kinderen veilig spelen.

Zo zorgen we voor een rechtvaardige straat met een groene, veilige omgeving voor mensen en dieren, en gezonde lucht. Haarlem kiest voor meer schoon openbaar vervoer, dat we gratis maken voor mensen die dat nodig hebben.

- Het openbaar vervoer is ten minste voor mensen met een laag inkomen gratis.
- Haarlem kiest daar waar mogelijk voor een autovrije binnenstad. Bewoners kunnen zo veel als mogelijk parkeren in bestaande parkeervoorzieningen. Bezoekers en nieuwe bewoners van de binnenstad gebruiken de fiets of het openbaar vervoer. Gehandicapte personen kunnen blijven parkeren in Haarlem, ook in het centrum.
- Voor gemotoriseerd verkeer binnen de bebouwde kom kiest Haarlem voor een maximumsnelheid van 30 km/u. De inrichting van de weg wordt waar mogelijk aangepast, wat meer ruimte biedt aan vergroening.
- We werken toe naar een verlaging van het aantal auto's in Haarlem. Er komt daarom betaald gereguleerd parkeren in de hele gemeente. Een tweede parkeervergunning wordt veel duurder en de huidige tijdelijke derde parkeervergunning wordt zo snel mogelijk afgeschaft. Daarnaast verlagen we stapsgewijs de vergunningenplafonds. Op stoepen, in bermen en in groen wordt niet geparkeerd.
- De straat wordt optimaal toegankelijk voor mensen met een lichamelijke of visuele beperking, met betere geleidelijnen, verlaagde stoepen, herkenbare looproutes en veilige, rolstoeltoegankelijke paden.

8

GEZOND EN VEILIG IN HAARLEM

Gezondheid, zorg en veiligheid

Iedereen wil een gezond leven.

Dat begint met een leefomgeving die uitnodigt om naar buiten te gaan, te bewegen en gezond te eten.

De Partij voor de Dieren kiest voor preventie: voorkomen is beter dan genezen, zowel bij ziekten als bij criminaliteit.

Gezonde, biologische plantaardige voeding moet betaalbaar en toegankelijk zijn. Meer groen verlaagt stress en zorgt voor schone lucht. Zorg moet beschikbaar zijn voor iedereen, zonder lange wachtlijsten en passend bij ieders situatie.

Gezondheid gaat ook over mentaal welzijn.

Een sociale, veilige en ontspannen samenleving waarin iedereen zichzelf mag zijn is belangrijk. Haarlem pakt seksueel overschrijdend gedrag en femicide hard aan, net als andere vormen van geweld. Ook dieren verdienen bescherming.

In Haarlem heeft dierenmishandeling geen plek.

- De gemeente Haarlem legt houtstook volledig aan banden, zowel binnen als buiten. Houtrook zorgt immers voor enorm veel fijnstof en veroorzaakt gezondheidsproblemen voor veel inwoners.
- Met campagnes moedigt Haarlem inwoners aan om gezond, biologisch, duurzaam en plantaardig te eten. Bij de gemeente wordt plantaardig de norm en de gemeente stimuleert organisaties, ziekenhuizen, zorginstellingen en horeca om tot een meer plantaardig menu te komen. De gemeente breidt daarom initiatieven als Haarlem Food Future en Greendish uit, gaat aan de slag met de Plant Based Treaty en doet mee aan de Nationale Week Zonder Vlees & Zuivel.
- Iedereen moet veilig over straat kunnen. Straatintimidatie wordt aangepakt. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan de veiligheid van vrouwen, LHBTQIA+-personen en personen van kleur.
- We gaan voortvarend door met het plan van aanpak om femicide (vrouwenmoord), (online) vrouwenhaat en geweld tegen vrouwen te stoppen. De gemeente erkent ook de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling. Om huiselijk geweld en dierenmishandeling tegen te gaan, werkt de gemeente nauw samen met het Landelijk Expertise Centrum Dierenmishandeling, het Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling en Stichting Mendoo.
- De overbelasting van de jeugdzorg pakken we aan. We dringen de wachtlijsten terug en lossen knelpunten in de ggz op. Persoonlijke begeleiders komen langs bij gezinnen die het nodig hebben en huisartsenposten houden een ondersteuner voor jeugd.

9

EEN LEVEN LANG LEREN

Onderwijs en cultuur

Goed onderwijs is de basis van een vrije en eerlijke samenleving. Het leert kinderen kritisch denken en bewust omgaan met natuur, klimaat en dieren. Maar niet ieder kind in Haarlem krijgt nu dezelfde kansen. De Partij voor de Dieren wil daarom meer geld voor onderwijs. Scholen krijgen groene, duurzame gebouwen en schoolpleinen. Onderwijs moet niet alleen gaan om cijfers, maar ook om sociale, creatieve en emotionele ontwikkeling.

Iedereen die dat wil, moet een leven lang kunnen leren. Ook kunst en cultuur horen daarbij. Ze maken ons creatief, kritisch en geven nieuwe ideeën. Kunst kan ontroeren, laten nadenken en zorgen voor verandering. Daarom steunen we een sterke cultuursector met een eerlijke beloning voor makers, ruimte voor beoefenaars van amateurkunst om om zich te ontwikkelen en een divers aanbod voor bezoekers.

- Veel scholieren gaan nog met honger naar school en ongezond eten is nog te vaak de norm. Daarom gaan we door met het aanbieden van een schoolontbijt en zet de gemeente in op gezonde kantines waar gratis biologisch fruit en een plantaardige schoollunch worden aangeboden.
- Een gezond binnenklimaat is belangrijk voor zowel leerlingen als leraren. De gemeente trekt geld uit voor het natuurinclusief renoveren en verduurzamen van verouderde schoolpanden. Nieuwe schoolpanden worden natuurinclusief, circulair en energiepositief gebouwd.
- De gemeente blijft scholen stimuleren en financieel ondersteunen, tot alle schoolpleinen groene schoolpleinen zijn, waar kinderen vrij kunnen spelen. Het werken in schoolmoestuinen blijft vast onderdeel van het natuuronderwijs van Natuur en Milieueducatie Haarlem (NME).
- Eenzaamheid en suïcidale gedachten komen schrikbarend vaak voor onder LHBTQIA+-leerlingen. Een Gender & Sexuality Alliance (GSA) op scholen helpt dit tegen te gaan en maakt zich sterk voor een veilige omgeving. De gemeente Haarlem ondersteunt scholieren die een GSA willen opstarten en versterkt het netwerk van GSA's in Haarlem.
- De gemeente faciliteert broedplaatsen en open(bare) werkplaatsen, zoals MAAK Haarlem, Nieuwe Vide en de Greiner, voor (amateur-) kunstenaars, creatieve starters en duurzaam ondernemerschap.
- De gemeente blijft de nachtcultuur met fysieke (pop-up) ruimtes ondersteunen en stimuleert makers met laagdrempelige subsidies.

10

SAMEN, EERLIJK EN OPEN

Democratie, bestuur, digitalisering en privacy

De lokale overheid moet betrouwbaar zijn. De gemeente Haarlem is geen bedrijf en inwoners zijn geen klanten. Haarlemmers en Spaarndammers moeten kunnen meedenken en meebeslissen over hun stad, dorp of buurt. De gemeente neemt hun mening serieus en beslist open en transparant. Privacy en zeggenschap over eigen gegevens worden goed beschermd.

Samenleven betekent ook: oog hebben voor de wereld om ons heen. Oorlog en conflicten ver weg hebben ook hier invloed. Soms leidt dat tot spanningen tussen inwoners. De gemeente moet dit voorkomen en heeft de plicht om tegen onrecht op te staan. Iedereen moet zijn stem kunnen laten horen.

De Partij voor de Dieren staat voor het demonstratierecht. Vreedzame demonstraties worden in Haarlem ruim ondersteund.

- Het burgerberaad, ook in kleinschaliger vorm (zoals een buurtberaad), neemt een prominente plek in bij participatiebeleid.
- Haarlem zet nog meer in op de plannen van inwoners om hun wijk leefbaar te maken voor mens en dier, door participatievormen zoals een buurtbegroting en buurtbudgetten. Het project Wijk aan Zet wordt verder uitgebreid en versterkt.
- De gemeente ondertekent het manifest Demonstratierecht van Amnesty International en volgt alle aanbevelingen op.
- Met inzet van gemeentelijk cameratoezicht in de publieke ruimte wordt uit privacyoverwegingen zeer terughoudend omgegaan. Het mag alleen tijdelijk en onder strikte voorwaarden, zoals een maximale bewaartermijn voor de camerabeelden. Automatische gezichtsherkenning wordt niet ingezet.
- Vanwege het enorme energieverbruik en zeer concrete privacyrisico's gebruikt de gemeente kunstmatige intelligentie (AI) en toepassingen ervan alleen als er overduidelijke, meetbare en concrete maatschappelijke baten zijn en er geen privacyrisico's of risico's voor informatieveiligheid zijn.

**SAMEN ZORGEN WE VOOR
EEN ANDER POLITIEK KLIMAAT.
STEM 18 MAART**

**PARTIJ
VOOR DE
DIEREN**

**HAARLEM
NATUURLIJK**